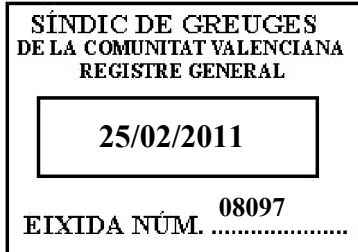

SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Conselleria d'Educació
Hble. Sr. Conseller
Av. Campanar, 32
VALENCIA - 46015 (València)

=====
Ref. queixa núm. 109428
=====

(Assumpte: falta de docents a l'IES Eduardo Primo Marqués)

Hble. Sr.,

Vam rebre en esta institució un escrit signat per la Sra. (...), que va estar registrat amb el número indicat més amunt.

Substancialment manifestava els fets i les consideracions següents:

- Que des del mes de novembre assistix a les classes del Grau Superior d'Educació infantil a l'Institut Eduardo Primo Marqués, i que, afirma, van començar tard per la quantitat de demanda que hi havia.
- Que hi falten professors dels mòduls de "Autonomía personal y salud infantil" i "Expresión y comunicación" perquè no han eixit les adjudicacions per al professorat o que han eixit però ningú les agafa.
- Que a les notes d'aquest trimestre "ens consta com a No avaluat" en 2 assignatures, tot i que hi han assistit tots els dies.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa, i li'n vam donar trasllat de conformitat amb el que determina l'article 18.1 de la llei esmentada, a fi de contrastar les al·legacions formulades per la persona interessada, i per demanar que ens remetera informació suficient sobre la realitat d'aquelles i de la resta de circumstàncies concurrents en este supòsit, i que fera extensiu el seu informe a concretar quina es la causa de la falta de docents, com també les mesures que tenen previstes, si escau, per cobrir les vacants.

La comunicació rebuda de la Conselleria d'Educació (Direcció General de Personal), donava compte del següent:

“... Aquesta administració educativa, a fi de garantir l’atenció del servei educatiu, cobrix les vacants el més aviat possible una vegada confirmada en la planificació educativa la distribució de grups i unitats corresponents a cada centre.

En relació amb l’anterior, consta en aquesta administració educativa que estan ateses totes les necessitats de professorat corresponents a la planificació de grups i unitats de l’Institut Eduardo Primo Marqués. Així, estan coberts tots els llocs docents previstos a la plantilla docent del centre inclòs el lloc de l’especialitat “Serveis a la comunitat”.

Finalment, cal concloure que és una prioritat d’aquesta Administració garantir que els alumnes i les alumnes gaudeixen del dret a una educació de qualitat i puguin complir, en finalitzar el curs, tots els objectius formatius del currículum oficial.”

Una vegada concloua la tramitació ordinària de la queixa, i tot i que de la comunicació rebuda, via informe, de la Direcció general de personal, l’institut “Eduardo Primo Marqués” tenia cobertes totes les necessitats de professorat corresponents a la planificació de grups i unitats, com també tots els llocs docents previstos en la plantilla d’este, esta institució, com a garant dels drets reconeguts en el títol I de la Constitució Espanyola i/o el títol II de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, i en particular, el dret universal a l'educació, no pot, sinó, fer una reflexió a este respecte, per la qual cosa li demane que considere els arguments que seguidament li expose i que constitueixen els fonaments de la resolució amb què concloem.

El genèric dret a l’educació, reconegut en l’article 27 de la Constitució espanyola, s’integra en la realitat, com ha expressat reiteradament el nostre Tribunal Constitucional, a través d’un feix o una pluralitat de drets, entre els quals destaca, davant de tots, el dret que es reconeix a totes les persones a rebre una prestació educacional que afavorisca el lliure desenvolupament de la personalitat, un contingut essencial –segons la norma constitucional- d’este dret.

El dret a l’educació, entés en este sentit, s’ha vist sotmés a un progressiu procés històric de consolidació i universalització a totes les capes de la nostra societat, de manera que la seua extensió ha constituït la tasca bàsica a què s’han enfrontat les administracions públiques amb competències en la matèria.

La consecució d’este objectiu primari en les últimes dècades del segle passat, ha determinat que avui dia l’activitat de l’Administració educativa no s’haja de centrar ja només en la prestació d’un genèric servei educatiu, sinó que, per contra, i essencialment, l’activitat prestacional dels poders públics en este àmbit ha d’anar encaminada a oferir als titulars d’este dret un servei de qualitat. La conseqüència de l’evolució que ha experimentat la realitat social i la progressiva ampliació i millora del sistema educatiu és que els problemes d’este sistema no es concentren ja entorn de la tasca d’universalitzar l’educació bàsica, sinó que per contra se situen –entre altres coses- en la necessitat de millorar el nivell mitjà dels coneixements de l’alumnat.

Si analitzem el problema des del prisma de la qualitat de l’educació, resulta innegable l’extrema importància que per a aconseguir-la té la cobertura de les baixes o absències del professorat.

En un sistema educatiu en què la transmissió de coneixements i l'activitat de formació integral de l'alumnat apareix directament vinculada a la relació professor-alumne, l'absència –encara que siga temporal- d'un dels pols de la relació educativa configurada d'esta manera, determina la interrupció immediat del correcte procés educatiu.

El problema que plantegen les baixes o absències del professorat, per tant, es troba directament vinculat al previ i més transcendental problema de la qualitat de l'educació i creiem que és des d'este punt de vista des d'on ha de ser analitzat.

Així, una vegada centrat l'assumpte que ens ocupa, resulta evident que la consecució d'una educació de qualitat requerix, abans que res, que la vacant generada per un professor que causa una situació de baixa siga coberta immediatament, de manera que – en la mesura de les possibilitats organitzatives- no hi haja un període de temps de “buit educatiu” o que, si n'hi ha, siga de la menor durada de temps possible. Des d'este punt de vista, l'actuació administrativa en este supòsit no pot ser objecte de retret, ja que com indica la Direcció Territorial, les baixes van ser cobertes a través dels mitjans existents a este efecte.

Esta primera obligació de l'Administració educativa de cobertura de les baixes o absències del professorat constituïx, sobretot si ho analitzem des del prisma del dret a l'educació del qual són titulars els alumnes, receptors del servei escolar, tan sols un mínim però en cap cas el màxim exigible a esta, a fi de garantir una formació integral que meresca la qualificació d'excel·lència i contribuïska al lliure desenvolupament de la personalitat, el contingut –cal que no ho oblidem- últim d'aquell dret.

En este sentit l'Administració educativa no es pot contentar a garantir solament la cobertura de les baixes de professorat, sinó que en aquells casos en què les situacions de baixa o d'absència siguen reiterades i habituals, l'esforç desplegat haja d'anar encaminat a evitar els efectes perjudicials que el canvi continu del professorat i la pèrdua habitual d'hores lectives poguera generar en l'educació de l'alumnat; estos efectes, bàsicament, es concretarien en un desenvolupament curricular inarticulat i mancat de la necessària continuïtat, i donaria lloc a problemes d'adaptació de l'alumne als canvis en els mètodes d'ensenyament propis de cada docent, una alteració considerable del ritme d'aprenentatge, amb la consegüent desorientació dels menors i el perill de desmotivació i, en cas d'existir, un important risc de no-detecció o de desatenció dels alumnes amb necessitats educatives especials.

Esta situació es fa palesa quan un grup determinat d'alumnes, en relació amb una assignatura determinada, no reben, a causa de les baixes del professorat, més d'un % de les hores lectives que estan assignades a una matèria considerada fonamental.

Amb estes situacions es produïx a més la paradoxa del greuge comparatiu que experimenten en la seua formació estos alumnes, no ja en comparació amb els alumnes que van a uns altres centres educatius, públics, privats concertats o privats), sinó amb els companys que van a la “classe del costat”, en què no s'observen estes situacions de baixa.

La consecució d'una educació de qualitat necessita, per això, en estos casos, elaborar uns programes d'actuació específics que permeten, a través de l'Administració educativa, disminuir l'impacte que les situacions de baixa o d'absència del professorat puguen produir en els alumnes. En definitiva, quan en un centre educatiu les baixes són contínues, l'administració implicada, en les diverses instàncies (centre educatiu, Direcció Territorial d'Educació, Conselleria d'Educació...) ha de trobar-se en condicions d'assegurar, en el marc de la discontinuïtat provocada per esta situació, la major continuïtat possible en el procés formatiu, a través d'una adequada gestió organitzativa dels recursos al seu abast (per exemple, encarregar la substitució sempre al mateix professor, contractar un professor de suport que cobreisca les baixes contínues i, per tant, previsibles del professor-tutor quan estes es produïsquen...).

En este sentit, convé indicar que no correspon a esta institució fer la tasca de suplantar les responsabilitats que tenen atribuïdes estes administracions, en el sentit que és a estes a les quals correspon, dins el marc de les seues respectives responsabilitats, adoptar les mesures organitzatives que consideren adequades per a pal·liar les deficiències detectades en el sistema de cobertura de les baixes docents; el Síndic de Greuges, per contra, és competent per a posar de manifest l'existència d'una actuació pública irregular, no respectuosa amb el dret a l'educació dels menors escolaritzats en l'IES Eduardo Primo Marqués, i instar, una vegada detectades estes disfuncions, l'administració perquè dispose els mecanismes legals i organitzatius tendents a solucionar-los.

Tot compartint esta línia de pensament, l'article 14 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, estableix que *"tots els centres docents hauran de reunir uns requisits mínims per a impartir els ensenyaments amb garanties de qualitat (...)"*, i en l'apartat segon aclaria que *"(...) els requisits mínims s'han de referir a la titulació acadèmica del professorat, la relació numèrica alumne-professor, les instal·lacions docents i esportives i el nombre de llocs escolars"*.

Al seu torn, ja la Llei orgànica d'ordenació general del sistema educatiu (LO 1/1990, de 3 d'octubre) establia diverses previsions directament encaminades a aconseguir una política educativa eficient de recursos humans, dissenyada per a satisfer una educació de qualitat. Així, l'article 55 prescrivia que *"(...) els poders públics hauran de prestar una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat i millora de l'ensenyament (...)"*, mentre que la disposició addicional tercera aclaria que *"(...) els poders públics hauran de dotar el conjunt del sistema educatiu dels recursos econòmics necessaris per a donar compliment al que estableix la present llei, a fi de garantir la consecució dels objectius previstos (...)"*.

Atenent a tot el que hem exposat més amunt i de conformitat amb el que hi ha previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, **SUGGERIM A LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ** que adopte totes les mesures que siguen necessàries per a garantir "dins de termini", en els casos de baixes o d'absències del professorat en un centre educatiu determinat, el dret a una educació de qualitat de l'alumnat, i que es minimitze l'impacte negatiu que pugua tenir en ells estes situacions, com a conseqüència del canvi continu de docents i

dels períodes sense docència que genera esta realitat, i que, abans del començament del curs l'esmentades circumstàncies perquè els alumnes puguem iniciar, amb normalitat, l'any escolar.

Així mateix, d'acord amb la normativa citada, li agraïm que ens remeta, dins el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste si accepta la Recomanació que li fem o, si s'escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Perquè en prenga coneixement li fem saber que, a partir de la setmana següent a la data en què s'ha dictat la present resolució, la inserirem en la pàgina web de la institució.

Atentament,

José Cholbi Diego
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana